СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

[…]ИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 69. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 25 березня 1933. — VOL. XLI. No. 69. Jersey City, N. J., Saturday, March 25, 1933. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ХОЧЕ ОБЛЕКШИТИ ФАРМЕРСЬКІ МОРҐЕДЖІ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт дав свою згоду на програму, яка має облекшити морґеджові тягарі задовжених фармерів. Програма була обговорена на конференції конґресових демократичних провідників і це дає свого роду запоруку, що вона перейде в конґресі. Президент пропонує призначити один до двох біліонів долярів на те, щоби фінансувати фармерські морґеджі й довести до зредукування довгів, себто довжних сум і процентів.

ВПЛИВАЄ ЧИМРАЗ БІЛЬШЕ ГРОШЕЙ ДО БАНКІВ.

НЮ ЙОРК. — Зі звіту Федерал Різерв Бенк виходить, що банкова ситуація поправилась по цілій Америці. Це видно найкраще по тім, що в останнім тижні золота резерва збільшилася на суму $181,-545,000. А оборот з банкнотами зменшився у тім самім часі на $661,000,000. Вже ті дві цифри вказують, що довіря до банків зросло. Люди звертають захované золото і вкладають готівку назад до банків.

В НІКАРАҐВІ СПОКІЙ.

МАНАҐВА (Нікараґва). — Президент Хуан Сакаса оголосив, що нема потреби продовжувати стан облоги, проголошеної у січні, бо в краю панує цілковий спокій.

ПИВО ПО 5 ЦЕНТІВ ЗА СКЛЯНКУ.

ВАШИНҐТОН. — Джеймс Дорен, комішенер промислового алькоголю, подає, що Америка може собі тепер позволити на те, щоби продавати склянку доброго пива за 5 центів, як це було до часу заведення прогибіції. Фляшка пива повинна коштувати 10 центів.

БУДЕ ВІДРАЗУ ДОВОЛІ ПИВА.

ВАШИНҐТОН. — Обчисляють, що 140 броварів матимуть з днем 7 квітня на складі 36,000,000 бочілок готового 3.2% пива. Цей запас вистарчить на яких два тижні, беручи під увагу надзвичайну консумцію пива.

БУТЛЕҐЕРСЬКЕ ПИВО БУЛО ТЕЖ 3.2%.

НЮ ЙОРК. — Прогибіційний директор, Амос Вудкак, твердить, що знає з досвіду, що бутлеґери не виробляли досі сильнішого пива від того, яке тепер буде дозволено продукувати.

ХВАЛИТЬ 3.2% ПИВО.

ШИКАҐО. — Д-р Макс Гініюс, хемік, доказує, що 3.2% пиво, яке тепер впроваджує Америка, є „знаменитим пивом". Д-р Гініюс є міжнароднім пивним знавцем. Від 50 років займається він дослідами над пивом. В европейських краях засягають у нього дуже часто поради в пивних справах. Він каже, що 3.2% пиво не шкодить здоровлю, є поживним і неупияюючим.

Але, казав д-р Гініюс, коли хто випє більше ніж 4 пайнти, то хай оглядається за легким кріслом, або за ліжком. Він теж заповідає, що тепер життя стане веселішим. На місце мініятурних голфових огородів повстануть пивні.

ПРОДУКУЄ ПИВО, АЛЕ НЕ ДЛЯ СЕБЕ.

СОЛТ ЛЕЙК СІТИ (Юта). — Леґіслятура стейту Юта дозволила продукцію 3.2.% пива, але на те, щоби вивозити це пиво зі стейту, а не щоби його консумувати в стейті, який залишається надалі сухим.

МІСС ПЕРКІНС ОБОРОНЯЄ СВІЙ ПЛЯН.

ВАШИНҐТОН. — Комішенерка праці, місс Перкінс, обороняла перед конґресовим комітетом плян президента Рузвелта в справі призначення роботи 250,000 безробітним при залісненню. Вона заявила, що це є її власна ідея. Роботу дадуть тим, котрі не мають ніякого заняття і живуть з допомоги. Заплата виноситиме $1 денно. Крім того працюючі дістануть приміщення й харчі. Місс Перкінс каже, що це не є ніяка заплата, а тільки допомога. А роботу дається безробітним на те, щоби їх відсвіжити й морально піднести. Вона є того переконання, що є краще для родин, коли безробітний муж піде до роботи, ніж має сидіти роками в хаті без роботи. Те останнє розбиває родинне життя в більший мірі ніж що інше.

КАЖЕ, ЩО БУДЕ ВІЙНА В ЕВРОПІ.

НЮ ЙОРК. — Філіп Ла Фолет, бувший ґовернор стейту Вискансин, вернувшися з Европи, подає, що европейські держави не бажають собі війни. Та всетаки може там у кождім часі вибухнути війна, бо є дуже сильне напруження між державами.

Кажуть, що Ла Фолет буде назначений американським послом до Москви, якщо Америка визнасть совіти. Ла Фолет був теж на совітських землях.

АЙНШТАЙН ВЗИВАЄ ЖИДІВ ДО ОБЄДНАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Альберт Айнштайн, жидівський учений, вислав з корабля телеграму до американських Жидів і взиває їх до обєднання в справі оборони німецьких Жидів та до відбудови Палестини.

УКРАЇНЦІ! УКРАЇНКИ! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИСТАВОВОЇ КОРПОРАЦІЇ! ЧЛЕНСЬКІ УДІЛИ ВІД ОДНОГО ДО ДЕСЯТЬ ДОЛЯРІВ.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА БУДОВУ УКРАЇНСЬКОГО ПАВИЛЬОНУ І ВЛАШТУВАННЯ ВИСТАВИ! НЕХАЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ ЗБІРКИ НА УКРАЇНСЬКУ ВИСТАВУ БУДЕ ПОВНИМ УСПІХОМ!

ДАТКИ ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВИСТАВОВОЇ КОРПОРАЦІЇ:

UKRAINIAN CHICAGO WORLDS FAIR EXHIBIT
9300 COTTAGE GROVE AVENUE, CHICAGO, ILL.

НА ЩО Є БАГАЦТВО.

[…]ірон Тейлор з Ню Йорку, президент „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен, ка[же], що теперішня депресія навчила багатих людей, що їм є дані багатства на те, щоби помагали бідним у нещастю.

ЮВИЛЕЙ НАШОЇ ДОБИ.

Дня 20. лютого ц. р. вся радянська преса пригадала святочними офіціяльними статтями 15-ліття існування „чрезвичайки". На сторінках часописів знаходимо побажання Сталіна, Молотова та інших державних большевицьких діячів, які витають Ґ. П. У. як оборонця інтересів робітничої кляси. Привіт Сталіна кінчиться таким вигуком: „Нехай жиє Ґ. П. У., непорочна зброя пролетаріяту!" Державна трибуна „Ізвєстія" заявляє у своїй передовиці, що в розвитку Радянського Союза та у праці пятилітки чрезвичайка відограла величезну ролю, невпинно поборюючи контрреволюційні елементи. Ніхто не сумнівається, що без чрезвичайки не було би нинішньої большевицької влади та ніхто не пригадує собі, щоби яканебудь влада у світі і яканебудь преса святкувала ювилей тайної поліції і звеличувала мерзку ролю офіціяльних посіпак.

ПОЖЕЖА СОВІТСЬКОГО ТАБОРУ ІНТЕРНОВАНИХ.

Цими днями згорів один з великих совітських таборів інтернованих, що знаходиться в Ляховичах, віддалених 10 км. від приграничної стації Неґорелоє. В таборі знаходилися в часі пожежі понад 200 інтернованих. Користаючи з пожежі інтерновані розбіглися. Кілька осіб утікли до Польщі. Ґ. П. У. стріляло за втікачами і ранило кілька осіб. Багато втікачів криється по лісах. Ґ. П. У. підозріває, що хтось підпалив табор.

„ДНІПРЕЛЬСТАН" ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ.

Над рікою Чирчиком, що впадає до ріки Сирдарії в Туркестані, у віддалі 40 кільометрів від Ташкенту, будують дві гидроелектрівні потужности (справности) 280 тисяч кільоватів, дальше довгий на 25 кільометрів канал, що відпроваджує воду, величезну греблю (величиною другу після дніпрельстанської) та великі фабрики штучних (азотових) навозів для бавовняних піль центральної Азії. Всі ці будівлі, що називаються загально „Чирчикстрой", повинні бути викінчені в останнім кварталі 1935 р. Тепер будують 22-кільометровий шлях, 50-кільометрову лінію з Ташкенту та мешкальні доми для 10 тисяч робітничих родин.

Біля „Чирчикстрою" треба буде викопати 13 міліонів шестистінних метрів землі. Продукція азотових навозів основана на добудованні азоту з повітря та водня з води при помочі електролізи.

ЧИСЛО КОРШЕМ У РУМУНІЇ.

В Румунії є 52,796 шинків, але лише 15,120 шкіл і 13,622 церкви. Там є півчверта разу стільки шинків, що шкіл, а коло кождої церкви не один шинок, але чотири — на кождім розі. Коли додамо, скільки алькоголю продається потайки в приватних домах, то виходить, що в такім тяжкім часі населення Румунії видає річно близько 16 міліярдів левів на алькоголь. Це є половина тої суми, яку Румунія дістає за своє за границю вивезене збіже. В Румунії переварюється річно на алькоголь 110,000 ваґонів збіжа котре має приблизну вартість 7 міліярдів левів. Всі там пишуть, що в світі склади збіжа палять, або висипають у море, а ніхто не згадує, що в Румунії тільки збіжа переварюють на трійлоалькоголь. Скільки цей алькоголь приносить нещастя та нужди нашому народови, а скільки всім народам світа!

ТАЙНЕ КОМУНІСТИЧНЕ ПІДЗЕМЕЛЛЯ.

Підчас ревізії в домі Лібкнехта в Берліні, де знаходилося головне бюро комуністичної партії, поліція викрила підземні коридори та катакомби, в яких знаходилося кількасот сотнарів комуністичної літератури. Один коридор вів з пивниці дому Лібкнехта до недалекого дому і служив мабуть до втечі комуністів перед поліцією. Всі домівки нагорі і під землею були злучені алярмовими дзвінками. Коли грозила небезпека ревізії, дверник натисканням ґузика вводив у рух тайний механізм, що замикав автоматично всі двері до криївки. Одночасно люди, що знаходилися в підземеллях, діставали знак до втечі.

РАД У КАНАДІ.

Відкриті в Канаді поклади т. зв. уранової смоли мають імовірно таку велику скількість раду, що можна небавком сподіватся обниження його ціни та поваления бельґійського монополю (досі найбільше раду достарчувала бельґійська кольонія в Африці: Конґо). Тоді, коли на 1 грам раду треба зужити аж 40 тон уранової смоли з Конґо, вистарчить на це в Канаді тільки 10 тон цієї смоли.

ЗЛОВЖИВАННЯ В ЗЕМСЬКІМ СУДІ.

Тернопільський суд засудив бувшого начальника бухгальтерії окружного земського суду в Тернополі, Станислава Козіковського, за спроневірення значнішої суми на 5 років вязниці, а його жінку за співучасть на 8 місяців вязниці.

НАЙБІЛЬШЕ МЯСОЖЕРНА КРАЇНА.

Зі всіх народів на світі найбільше мяса споживають в Арґентині. Обчислено, що на кожного мешканця Арґентини припадає 365 фунтів мяса на рік.

ЗАЛІЗНИЙ ТАЙФУН.

Над містом Мінстер у Німеччині перейшов сильний ураґан, який щодо своєї сили міг мірятися лише з тайфунами підрівникових околиць; повиривав з корінням кількадесять грубих і високих дерев і знищив усе на досить малому просторі, бо 20 м. широкім і 150 м. довгім. Доми, що стояли побіч цього шляху, були лише легко ушкоджені. Одно дерево було обдерте й пообриване зі всіх галузей так, що полишився лише сам пень. Що було причиною цього знищення?

В горячих краях тайфуни є викликані струмом зимного й теплого повітря. В згаданому випадку не могло воно бути причиною такого сильного спустошення. Виявилося, що зі всесвіта впав метеорит, який зі скорістю 20 км. або й більше на секунду злетів на землю. У повітрю він розторощився на дуже дрібні кавалочки й у виді пороху впав на хмари. Витворилася велика зміна теплоти й це спричинило сильний крутіж, який обхопив усе, що стояло на його дорозі. Рівночасно впала дощева злива, яка несла з собою й залізні кавальчики метеорита. По дощі не осталося й сліду з метеорита, лише на землі запримічено сірий пилок.

Менше-більше в тому самому часі ще більший метеорит упав недалеко міста Фіссен. Його кусні важили по 1 кґ. Правдоподібно оба тіла заблукалися до нас з якоїсь погаслої комети, що летіла близько нашої землі. Приємні гості!

„МОЛОДЕНЬКИЙ ЖЕНИХ".

В селі Еленберґ коло Ґрацу відбулося вінчання 91-літнього пенсіонованого військового будівельного надофіціяла першої кляси, Едварда фон Книзовіча, з повдовілою минулого року Анною Штерн, котра провадила свому теперішньому мужеви господарку 30 років. Старечий жених вступив у 1860 році добровільно до австрійської армії й брав участь у війнах 1866 і 1878 р. Він знав добре батька Радецького й дуже часто оповідає про цього славного австрійського воєводу. Видно, що „старенький жених" почуваеться ще крепким, коли відважився вступити в сліди молодих женихів.

ЗЛОВЖИВАННЯ В ШКІЛЬНІЙ ГОСПОДАРЦІ.

В окружнім суді у Львові йде карна розправа проти директора вчительської семинарії в Чесанові, 65-літнього Фрацішка Влодиґи, за грошеві зловживання. Влодиґа три роки не складав звітів з грошевої господарки школи, а податковій владі предкладав незгідні з правдою викази платень урядовців зі шкодою для державного скарбу, а крім того не платив за них у Касі Хорих. Розправа потреває довший час.

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРИПИНИВ ЗАСІДАННЯ ДО 1937 РОКУ

БЕРЛІН (Німеччина). — Після промови Гітлера райхстаґ ухвалив спеціяльний закон, яким канцлерови дано диктаторську повновласть до 1 квітня 1937 року, себто до часу, на який вибрано теперішній райхстаґ. Канцлер тепер матиме право управляти державою, видаючи свої декрети й навіть не потребуючи затвердження їх президентом держави. Але прав президента держави не зменшено й він кождого часу зможе призначити нового канцлера, але тоді стратить свою силу парляментарний закон про диктатуру канцлера, бо в законі ясно зазначено, що ці права надається канцлерови на той час, поки теперішній уряд буде при владі.

Проти впровадження диктатури протестував лише лідер соціялістів, але більшість членів парляменту стрінула заяву його холодно, а Гітлер кілька разів заявив, що опозиції тепер уже запізно говорити. Гітлер виголосив свою заяву, в якій він сказав, що тепер розмови про реставрацію монархії не мають під собою ґрунту й він буде боротися з такими розмовами. Таксамо рішучо заявив він, що уряд ужие всіх заходів у боротьбі з комуністами й не спиниться перед публичними карами на смерть комуністичних лідерів, щоб лише вирвати з корінням комуністичний рух. Разом з тим він заявив, що супроти радянської Росії його уряд постарається далі продовжувати приятельські відносини.

Щодо внутрішньої політики його уряду, то з промови Гітлера виходить недвозначно, що він далі буде переслідувати ріжні національности, які заселюють Німеччину. Його уряд буде стреміти до того, щоб на всіх становищах знайшлися Німці „чистої крови".

Переслідування Жидів далі провадиться дуже інтензивно. Особливо тяжко приходиться тим Жидам, що прийшли до Німеччини після 1914 року. Наприклад, уряд тепер заборонив видавати їм гроші з їх конт у банках та почтових щадничих касах. Цим способом гітлерівці сподіваються змусити Жидів покинути межі Німеччини. Крім того всіх Жидів, навіть родовитих громадян Німеччини, позбавлено права адвокатської й лікарської практики, а суддів Жидів з кримінальних судів переносять у цивільні. Вже тепер утворилися величезні кадри безробітної й бідуючої жидівської інтеліґенції.

ЛЯХИ ВЖЕ ДОРЕШТИ ЛІКВІДУЮТЬ УРЯДОВІ УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна).—Розпорядком польської кураторії урядову українську школу в Раневичах, повіт Дрогобич, перемінено в утраквістичну. В цілій тій громаді є лише троє польських дітей і то це діти тих зайшлих робітників Поляків, які працюють тут у „Польміні". Ніхто не знає, хто вніс деклярацію про перетворення цієї школи на утраквістичну.

Те саме зробила кураторія зі школою в Ластівках. Таким способом польська кураторія вже знищила всі українські державні школи, які були в Дрогобиччині. На всіх українських землях під Польщею йде нестримний погром українського національного життя. Цей погром захоплює всі сторони громадського, а навіть особистого життя українського народу.

МОСКВА НАГОРОДЖУЄ СВОЇХ ПРИСЛУЖНИКІВ НА УКРАЇНІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Комісаря Народньої Освіти, Скрипника, за його „українство" звільнено зі становища комісаря і назначено предсідником держпляну. На місце Скрипника призначено „Українця" з Жидів-кантоністів, Затонського. Москаля К. Сухомліна призначено заступником предсідника ради народніх комісарів і народнім комісарем РКІ („Робоче-Крестьянской Інспекції).

Відомого з процесу Союза Визволення України А. Любченка призначено першим заступником предсідника ради народніх комісарів УСРР. Це нагорода йому від Москви за особливі заслуги перед радянською владою й за „ревностное служеніе" Москві.

РЕВІЗІЯ МИРОВИХ ДОГОВОРІВ МОЖЛИВА.

ЛОНДОН (Англія). — Премієр-міністер Мек Донелд заявив у парляменті, що він погоджується з Мусоліньом, що за статутом Ліґи Націй можна зміняти ті мирові договори, які перешкаджають налагодженню добросусідських взаємовідносин між ріжними державами та які стоять на перешкоді закріпленню мира. Тому, на його думку, можна переглянути всі мирові договори, починаючи з Версайського.

Англійський премієр також згідний з тим, що Німеччина повинна мати рівні права з іншими державами. На закінчення Мек Донелд заявив, що він признає, що плян міжнародного порозуміння, який пропонує Мусоліні, має більше значіння й посіпішність ніж його власний плян про обмеження зброєння. Тому, на його думку, треба поспішати скликати конференцію чотирох великих держав.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1888.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОСТАННЯ СПРОБА

Надійшов останній час, коли приходиться нам сказати останнє слово в справі української участи в Світовій Виставі Поступу в Шікаго.

Для цеї саме цілі проголосила Виставова Корпорація „Тиждень Збірки на Українську Світову Виставу".

Якщо отсей останній поклик не допише й якщо в тім останнім, уже дуже короткім часі, не збереме відповідної суми, то самі собі припишемо вину, коли не візьмемо у Світовій Виставі такої участи, яка відповідалаб 40-міліоновому народови, що звик так часто й усюди деклямувати про свою культурність та свої змагання до самостійної держави.

Не зберемо фондів, то в першу чергу відпаде Український Павільон. А це було би великою шкодою. Бо один з надісланих плянів Павільону, який відбито на листівках і розіслано по українських громадах в Америці, є дуже гарний. Отсе мали би ми на виставі українське село в мініятурі, якби зібрали 15,000 долярів, потрібних на будову цього Павільону.

Як нас повідомляють з Шікаго, зреорганізовано навіть саму Виставову Корпорацію в такий спосіб, щоби дати в ній заступство ріжним групам і зробити це й під тим оглядом виставу безпартійною, загально народньою справою.

Про саму виставу вже було досі багато сказано, а не менше й виписано. Не дописала покищо тільки грошева збірка. Тому тепер не вистарчить уже писати відозви, відкликатись і говорити, а треба гроші складати й збирати. Бо залишився час тільки на роботу, себто на жертви, а не на дискусію. Було досі доволі часу висказувати завваги щодо української участи в Світовій Виставі. Тепер маємо в останнім тижні вже остаточно рішити: будемо на виставі, чи ні? А як будемо, то чи зможемо мати свій власний Український Павільон, чи будемо тільки в наймах, у павільоні якогось іншого народу.

Наш національний інтерес і наша честь вимагають, цілком зрозуміло, щоби ми взяли участь у Світовій Виставі, та щоби мали свій власний Український Павільон, а в нім щоби виставили зразки нашої культури.

На всі ті питання дамо відповідь того тижня. Розвязка цеї важної справи лежить у наших власних руках. Як захочемо, так і буде. Тут ми самі є панами нашої власної волі.

ПОДІЛ РОСІЇ

Російські патріоти закликають своїх компатріотів боротися проти визвольних змагань поневолених народів.

(3)

Та цього ще мало.

Здиранням податків з України ще не обмежувався її визиск Росією, властиво Московщиною. Проф. Воблий підрахував, що в останнім передвоєннім десятилітті залізниці України давали пересічно на рік 163,348,000 карбованців чистого прибутку, який ішов у російську скарбницю. Разом з тим залізниці Московщини та деяких інших частин Росії давали недобір, який покривали зарібком з українських залізниць. Та й не диво, що так було, бо залізничі тарифи, себто платня за перевіз вантажів залізницями Росії, були так побудовані, що, наприклад, збіже з Ананієва, Єлисаветграду та з інших міст України було дорожче перевезти до Чорного моря, ніж до Балтійського моря. Тому українське збіже часто йшло до Лібави над Балтійським морем, себто яких півтори тисячі верств, бо його туди перевезти було дешевше, ніж на 200 верств до Чорного моря.

Далі, скажемо, перевіз з Одеси закордонних крамів, які приходили до того порту, був значно дешевший до Москви й Петербурга та до інших міст Московщини, ніж до українських міст, положених дальше як 150 верств від Одеси. Українське населення на перевозах вантажів залізницями переплачувало такі суми грошей, що їх тепер годі підрахувати.

Той же проф. Воблий підрахував, що в останнім десятиліттю перед війною Велика Україна вивозила за кордон Росії переважно своє збіже та ріжні сирівці більше ніж на білїон карбованців, але на Україну привозилось ізза кордону Росії що року пересічно менше на 374,820,000 карбованців. Крім того Україна вивозила до Московщини та інших частин Росії переважно свої сирівці на 260,440,000 карбованців більше, ніж привозила з Росії ріжних фабрикатів. Ось тут ми маємо пересічний річний український білянс зовнішньої торговлі, який давав дефіцит для України в 635,-260,000 карбованців, бо за цю надвишку українського вивозу за кордон Росія балянсувала свою зовнішню торговлю. Що значить такий дефіцит у зовнішній торговлі держави, може дати зрозуміння, наприклад, те, що ніяка велика держава Европи з таким дефіцитом не може втриматися перед державним банкротством, коли такий дефіцит потягнеться кілька років. А на Україні він тягнувся сотками років. Колиб Україна була самостійною державою, то ця надвишка булаб її плюсом, котрий збогачував би її.

Україна вивозила до Московщини свої сирівці, які вона віддавала їй по дуже дешевих цінах. Там ці сирівці перероблювано й вони вертались на Україну як московські фабрикати, які продавано Українцям по дуже високих цінах. Українське населення було змушене заплатити перевіз залізницями до Росії своїх сирівців, заплатити московським робітникам за працю, заплатити знову за перевіз фабрикатів на Україну й нарешті заплатити великий заробок московському капіталови та ріжним посередникам. Про інші способи економічного визиску України Московщиною не будемо говорити, бо про це треба би писати великі розвідки, яким нема місця в газетних статтях.

З наведеного вже ясно, яким визискувачем України була Росія, властиво Московщина. Україна була для Московщини кольонією, з якої Росія висмоктувала всі соки, залишаючи нарід обдертим зі всіх його здобутків праці. Тому й не диво, що в найбагатшій в Европі країні, Україні, нарід був найбіднішим і жив у найстрашніших злиднях, бо за його кріваицю Московщина розбудовувала велич російської імперії. Тому зрозумілим є похід цілої Московщини й ріжних „російських патріотів" проти „сепаратистів".

Велику Росію будовано коштом України.

Та отакий щорічний визиск України, економічне обезкровлення її населення, ще не все. Захланній і загонистій імперіялістичній Москві треба було будувати „велику російську імперію". Тому вона майже безнастанно провадила свої імперіялістичні війни. Деб ті війни не були, Україна найбільше терпіла від них, бо її найбільше визискувано. Всі оті російсько-турецькі війни приводили кождого разу український нарід до повної економічної руїни, до голоду й ріжних пошестей. Тоді на Україні конфіскували для воєнних потреб усе, що лише можна було потягнути з її населення. До армії забирали найкращий цвіт українського народу й кидали на боєві фронти, де він гинув сотками тисяч „во славу русскаво оружія". Голод, каліцтва, хвороби й сотки тисяч трупів — отсе був подарунок Москви Україні за її вірність російській державі.

Навіть така війна як російсько-японська, або передтим китайський похід 1902 року, принесли страшну руїну Україні. На Далекий Схід післали були майже виключно Українців. Ще до війни всі сибірські стрілкові полки комплетувалися з Українців і вони перші були втягнені в бій і перші були знищені Японцями. Доповнення для них ішло з мобілізованих на три четвертини на Україні й лише на одну четвертину з Московщини. Змобілізовані й кинені на Далекий Схід були також війська одеського й київського воєнного округа, себто війська, сформовані з українського населення. Навіть резервові батальони, які сформовано в полки й післано на Далекий Схід, були взяті з України. Всі тягарі російсько - японської війни переносила на собі Україна, бож із неї брано полки й мобілізовано запасових та новобранців; бож із неї вивожено збіже й ріжні харчові припаси для армії; бож із її сирівців вироблялі боєві припаси й її вуглям гнано потяги на Далекий Схід. За що Українці воювали на Далекому Сході? За що їх економічно руйнувала Росія, як не за свої імперіялістичні інтереси?

А потім подяка яка? Масові повішення селянства й розстріли, карні експедиції ріжних губернаторів та жандармських ротмістрів і т. п. в 1906 і 1907 роках, коли українське селянство почало домагатися землі та полекшення ріжних податків.

(Дальше буде).

МОНОГРАФІЯ ПРО МАЗЕПУ

І. Борщак — Р. Мартель: „Іван Мазепа — життя й пориви Великого Гетьмана", Львів, 1933. Накладом „Червоної Калини", ст. IX+180.

Видавництво „Червона Калина" дало українському читачеві нову, незвичайно цікаву й з національно-виховного боку вартісну книгу-монографію про Мазепу, яка вийшла зпід пера двох авторів — Українця Борщака й Француза Мартеля. Видання цієї книги в часі, коли серед найширших кругів української суспільности кріпшає й поглиблюється культ Великого Самостійника, було безперечно одною з найбільш пекучих потреб хвилі. У нашій науковій літературі не було, на жаль, кращої, короткої монографії про Того, який став символом наших самостійницьких змагань. Тепер ця болюча прогалина виповнена основною працею, опертою на найдостовірніших, новівідкритих документах і свідченнях сучасників-очевидців.

Обговорювана монографія має для нас величезне значіння, бо вона кидає обєктивне світло на трагічну постать Гетьмана. У московських істориків Мазепа — це зрадник і бунтар, так як Ґрішка Отрєпов або Пугачов; у польських — шибайголова, герой любовних авантур і нещасливий союзник Карла XII. Річ ясна, обі ці характеристики тенденційні й фальшиві. Згідно зі свідченням очевидців, Мазепа-лицар „без страху і без догани", людина дуже освічена, з високою західньо-европейською культурою, першорядний знавець і меценат мистецтва, незвичайно зручний дипльомат, далекозорий політик, дуже здібний стратег і аристократ, що своїми великопанськими манерами та питомою йому чемністю зєднував собі симпатії усіх, без вийнятку, людей. Його резиденція в Батурині — український Верзай. Жан Казімір Балюз, французький амбасадор у Варшаві, який у 1704 р. гостював у Мазепи, пише в листі до своєго, що Мазепа володіє латинською мовою як найкращий єзуїт, зі своїми лікарями-Німцями говорить по німецьки, а з італійськими майстрами, яких у гетьманській резиденції було кілька, розмовляється по італійськи; з Балюзим вів розмову по польськи й латинськи. Гетмана характеризує Балюз як незвичайного зручного дипльомата, дуже добре зорієнтованого в европейській політиці, від якого не можна „нічого певного витягнути", бо „він належав до тих людей, що волють або зовсім мовчати, або говорити і не казати". (ст. 48.) „Він показував мені — пише дальше Балюз — свою збірку зброї, одну з найкращих, яку я бачив на світі, а також добірну бібліотеку, де на кожному кроці видно латинські книжки" (ст. 48). Як володаря Мазепу „дуже поважають у козацькій країні..., бо він „притягнув до себе козаків твердою владою, великою військовою сміливістю і пишними бенкетами для козацької старшини у своїй резиденції" (ст. 48). Так пише про Мазепу чужинець, який називає Гетьмана „мудрим володарем", а стрічу з ним уважає за високу честь.

До наших часів доховалися кілька портретів Мазепи, але до появи цієї книжки ми дійсно не знали, як виглядав Гетьман. Нашу цікавість у цьому напрямі заспокоюють очевидці: Балюз і Вольтер.

Дальші розділи монографії присвячені історії підготовлювання розриву з Москвою, війні з 1708—1709 року, нещасливій битві під Полтавою, уфтечі Карла XII. й Мазепи на турецьку територію та смерті Мазепи. Ці розділи написані так гарно й живо, що аж шкода профанувати їх реферуванням. Їх треба конечно прочитати, бо з них можна навчитися глядіти під правильним кутом на нинішню політику Москви на Україні. Справді „історія повторюється"!

Автори монографії не могли перейти мовчки біля Мотрі Кочубеївни, якій присвятили окремий розділ. Читачі, що цікавляться останнім епізодом Мазепи, фзнайдуть у ньому всі листи Мазепи до Мотрі, які доховалися в московських архівах до наших часів. З тих листів видно, як палко вмів кохати Мазепа-скептик і учень Махіявеля. Завдяки цим листам бачимо перед собою не мертву фігуру з бронзу, але живого чоловіка, з вічно молодою, поетичною душею, з усіми його найінтимнішими переживаннями. І це робить монографію ще більше вартісною і — цікавою.

Хоч монографія про Мазепу має високу наукову вартість, то проте вона нічим не нагадує сухих і нудних наукових праць. Її стиль, легкий і плястичний, наближує її до повісти й справляє те, що книжку читається одним махом, з чимраз більшим заінтересуванням. По її прочитанні стає в цілій величі трагічна постать Мазепи, а з другого боку відкриваються незмінені й до нині всі тайни заборчої московської політики на Україні. Тому ця книжка мусить знайтися в кожній українській книгозбірні, мусить бути настольною книгою кожного національно свідомого Українця, мусить бути щоденною лектурою усіх „мазепинців", яким дорога постать Мазепи і які мріють про довершення Його Великого Наміру!

І. М. К.

(„Новий Час").

В. Кедровський.

ПАМЯТИ ВЕЛИКОГО АРТИСТА

(Спомин з минулого).

(4)

На перерві в наших „уборних" зявилися Кропивницький та Садовський. Вони старалися підбадьорити нас, та все говорили, що „добре, дітки, граєте". Отак працюйте, мовляв, то й з вас будуть люди. Кропивницький нам чотиром навіть радив подумати про те, чи не пішлиб ми, по скінченню своєї загальної освіти, до драматичної школи, а потім на українську сцену. Тут же Кропивницький мимоходом скритикував наше намагання штучно триматися на сцені та прибирати ріжні „пози", які ми старалися перейняти з російського театру. Він звернув увагу нам на те, що українські штуки треба грати просто й стреміти до того, щоб бути натуральним на сцені, матеріялу для своїх типів щоб ми шукали серед наших людей, а не брали зразків з російського театру, де завжди подають типи, яких на Україні нема і які не відповідають характерови українських людей. Особливо багато Кропивницький радив П. Матковському йти на сцену, побачивши його гру Шельменка. Садовський також підтримував його й казав, що український театр потребує молодих та інтелігентних сил, котрі мають у себе божу іскру, яку він бачить у декого з нас.

Оте коротеньке побачення, а ще коротші балачки з великими артистами вирішили життєву карієру декого з нас, „молокососів". Так, наприклад, Г. Шомін і досі грає на українській сцені, де є визначним артистом під прибраним іменем. На жаль, тепер саме в мене вилетіло з голови його театральне імя. Далі, Т. Корчинський скінчив у Москві театральну школу й був уже на добрих ролях в московських першорядних театрах, все мріючи вернутись на українську сцену, але помер по операції. П. Матковський був змушений іти до військової служби, а тому, скінчив воєнну школу й був офіцером в 25 Сибірському Стрілковому Полку, де в Іркутську зорганізував український любительський театр, який грав кілька років. Він перед самою війною писав мені листи, що чується щасливим, бо вже може лишити військову службу й присвятити себе театру, до чого його все життя тягнуло, а саме піти на українську сцену. Та війна не дала здійснитися його мріям. Він згинув у бою під Млавою в 1914 році. Я ніколи на довго не розривав з театром, а при кождій нагоді або сам брав участь у виставах, або старався їх організувати, надаючи надзвичайно велике значіння народньому українському театрови для всебічного виховання мас.

Після третього акту обидва артисти, попрощавшися з нами, пішли геть, а ми випросили собі дозвіл приходити на проби театру Кропивницького. Не можна собі уявити, з яким захопленням і увагою ми приглядалися кождому рухови артиста, кождій вказівці режисера Кропивницького, кождій спробі артиста трактувати так, чи інакше свою ролю. Це була незабутня для нас школа. Від того часу наша група почала робити частіше представлення в селах у себе. Я в тій цілі жив цілими тижнями на вакаціях не на хуторі свого діда, а в посаді Батурина (Вісунск), де ми вряджували представлення. Наша „трупа" складалася переважно з учнів середніх шкіл та спеціяльних технічних шкіл, учительської семинарії й фельдшерської школи. На мене припадало тоді займатися режисурою й грати ролі.

Як ми грали, не берусь судити, але на наших представленнях завжди саля „Чайного общества Народной Трезвости", яке істнувало в Батурині, була так переповнена селянами та місцевою „інтелігенцією", що не було можности поворухнутися в ній. Грали ми також у Березнєговатому, де ми доповнювали тамошні сили. Там також було завжди повно людей. Репертуар наш був такий: „Бондарівна", „Бурлака", „Борці за мрії", „Жидівка вихрестка", „Гандзя", „Безталанна", „Невольник", „Тарас Бульба", „Степовий гість", „Понад Дніпром" і т. д. Місцеве начальство зпочатку дивилося спокійно на наші „забавки", але згодом йому не подобалася мабуть не так ота „забавка", як те, що селянство почало занадто переійматися ідеями, які лунали зі сцени, й освідомлюватися.

Щоб добути дозвіл на аматорське представлення, треба тоді було в селах дозволу станового пристава й лише коли він сам не вважав можливим рішитися на дозвіл, то посилав прохання аматорів на дозвіл вистави до „ісправніка" (повітового начальника поліції). Звичайно пристав давав при тім свої замітки, чи „не встречаю препятствій", чи „подаю на ваше благоусмотреніе". Десь у 1904—1905 році в нас у Батурині був приставом Клепацький, великий пияниця, хабарник і типовий невдастеник. До якогось часу він дозволяв нам ставити вистави „безпрепятственно". Але йому щось не подобалося в пєсі „Батькова казка", здається „аморальність" Марини та представлення в „несоответствующем віде" дрібного шляхтича Чаплинського. Тому, коли ми просили дозволу поставити пєсу „Понад Дніпром", до якої ми поробили всі приготування й навіть вже анонсували на попереднім представленню, він затримав пєсу й дозволу не давав.

Пристав звичайно пєс не читав і не знав їх, але пильно дивився, чи написано на ній „Дозволено цензурою". Видержавши з пару тижнів у себе пєсу для „порядку", бо кожда справа має вилежатися „под сукном", він звичайно писав „Разрешаю". Але ось уже за чотири дні ми маємо виставити пєсу, вже афіші готові до розклеєння на мурах і на стінах хат, а дозволу нема. Йдемо в трьох до пристава за дозволом. Як звичайно, „начальство" пяне та ще до того чимсь дуже поіритоване й у відповідь на наше прохання дозволити поставити пєсу пристав гремить: „Ні в каком случає! Ви бунтуєте народ! Почему не ставіте прекрасних русскіх, смешних водевілей і комедій, а прьотеся з малоросійщиною? Відповідаємо: „Тому, що самі не вміємо грати російських типів, а люди не розуміють мови!". Пристав скажився: „Как?! У меня люди не панімают русскаво язика?! Вон с моей канцелярії!" Довелося, — як кажуть наші „Одесисти", — „вийтіть вон". Хоч сядь тай плач.

Зібралися ми на нараду й рішили, щоб я поїхав до губерніяльного міста Херсону й добився там через свої звязки від „справника" дозволу на виставу „Понад Дніпром". До міста було 75 верств степової дороги, рівної як стіл, але й пороху на ній лежало на добру пядь, а їхати треба було ровером, бо кіньми за день не доїдеш до Херсону. Раньком у четвер, десь у третій годині, я виїхав на своїм ровері в подорож. Старався ще до спеки приїхати до міста, бо це було десь при кінці липня, коли в наших степах пече так, що земля репається на кілька цалів глибини, а трава вже вся вигоріла й почорніла від сонця. А їхати треба 40 американських миль з гаком, як кажуть у нас на Херсонщині. Та молодість не знає ні втоми, ні перешкод.

(Дальше буде).

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА АМЕРИКИ І КАНАДИ

Першого червня цього року відкриваеться в Шікаґо Всесвітня Вистава. Першого червня мусить бути відкрита також Українська Вистава. Українська Виставова Корпорація в Шікаґо, якої завданням є призбирання фондів на будову українського павільону та влаштування української Вистави, зробила до цеї пори зі своєї сторони все, що було в її змозі, щоби справу Вистави як слід приготовити, а саме:

1. Увійшла в порозуміння з культурними, економічними й мистецькими установами в Старому Краю, які покликали до життя Центральний Допомоговий Комітет у Львові, як також з Українською Господарською Академією в Подєбрадах, усталила плян Вистави та окремий її розподіл (відділ господарський, мистецький та історічно-етноґрафічний).

2. Для придбання ориґінальних українських проєктів на павільон Виставова Корпорація розписала конкурс в Америці й у Старому Краю та одержала дотепер 11 проєктів українського павільону. Два проєкти нагороджено.

3. В порозумінні з Американським Комітетом Виставова Корпорація усталила „Український Тиждень" на Виставі в Шікаґо в часі від 14 до 20 серпня та дістала до диспозиції Солджерс Філд для своїх виступів підчас „Українського Дня" 17 серпня ц. р.

4. Українська Виставова Корпорація покликала до життя Діловий Комітет для технічного переведення Вистави та Українського Тижня в Шікаґо, в якого склад входять фахові сили.

5. Українська Виставова Корпорація зорґанізувала 200 місцевих Допомогових Комітетів в Америці, Канаді, Бразилії й Арґентині, для співпраці та помочі в збірковій акції.

6. Виставова Корпорація обчислила, що на будову павільону потрібно мінімально 15,000 долярів, для влаштування Вистави в нутрі 5,000 долярів. Дотеперішня збіркова акція принесла 4,200 долярів, отже щоби виконати намічений плян Корпорації, потрібно негайно ще 16,000 долярів.

Від Вистави ділить нас ще 70 днів. Час уже дуже короткий. Лише негайний відрух усього українського громадянства може дати позитивну відповідь на питання — буде, чи не буде український павільон на Всесвітній Виставі в Шікаґо. Лише негайна активність усіх Виставових Комітетів, усіх Товариств і орґанізацій може принести потрібну матеріяльну поміч. Нема ні хвилини часу на втрату. Останні дні березня мусять дати відповідь, як має виглядати Українська Вистава в Шікаґо.

Для дефінітивного вирішення цього питання Українська Виставова Корпорація рішила проголосити Тиждень Збірки на Українську Світову Виставу в часі від 25 березня до 1 квітня цього року, в якому то часі обовязково мусимо зібрати потрібні фонди на Виставу.

Українці Америки й Канади! У Ваших руках лежить тепер вирішення цього важного питання. Ми віримо, що Ви не захитаєте довіря чужих до нас, та нас самих у власні сили. Тому кличемо до Вас ще раз:

Вступайте негайно в члени Корпорації Світової Вистави, зложіть свій уділ на будову українського павільону на Світовій Виставі в Шікаґо.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ВИСТАВОВУ КОРПОРАЦІЮ ВСЕСВІТНЬОЇ ВИСТАВИ В ШІКАҐО:

Д-р Мирослав Сімінович, голова; **Степан Куропась,** секретар; **Тарас Шпікула,** касієр; **Ю. Небор,** фінансовий секретар. Директори: **Н. Пікульський, М. Драґан, Василь Ковалик, пані Остапчук, П. Лучків, капітан Барабаш, П. Щербатий, Л. Тягнибік, Е. Команишин, М. Мисик, Н. Любас, Коцовський.**

ЗА ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ:

Д-р Мирослав Сімінович, голова; **пані Чижович,** секретарка.

М. КОСТИШИН.

НАРОДЕ НЕЩАСНИЙ!

Народе нещасний, чом ти все покірний,
Віками в неволі ти обнови ждеш?
Тиж сильний і край твій довкруги багатий,
Чомуж ти закутий у рабстві живеш?
Деж поділась слава твоїх старих предків?
Сорок міліонів хтож почвертував?...
Незгода, зневіра все занапастила,
Ти рабом закутим в неволі остав.
На твоїй землиці днесь чужі панують
Ти в наймах, на ласці, в кріпацтві тремтиш;
Годі відізватись за правду, за волю;
Бо за цю відвагу тяжко потерпиш.
Ти жертви приносиш, а злидні сміються,
Бо в нас нема згоди, лиш клятий роздор.
Одні в нас повстанці, другі запроданці,
Треті під червоний тиснуться прапор.
Четверті не всилі ще сліз зупинити,
Ронять їх за царським старим порохном.
Церковні незгоди, судяться про віру,
Оскверанюють славу народнім гріхом...
Народе! Народе! Брате мій єдиний!
Понехай роздори, краще заживеш.
Ти в чужих народів здобудеш повагу,
Славу своїх предків вовік збережеш.
Бо згода будує, незгода руйнує,
В зневірі не знайдеш правого шляху;
Як в ряди не станеш, не скріпиться сила,
До цілі не дійдеш, як будеш в страху...
Покиньтеж незгоду! Хай єдність панує,
Хай щезне, пропаде проклятий роздор,
Хай віра в побіду завзято скріпиться —
Здобудемо волю, піднесем прапор!

SPRING IS COMING.

Winter is slowly going away,
Spring is coming for awhile to stay;
No more hard winds to blow,
No one to worry about their cold.

Soon there will be buds on trees,
And they will turn into green leaves
So that the birds with their throats
Can warble to us sweet notes.

Our days shall be much longer,
Birds will have more time for songs,
People will start planting seeds,
And in the fields you will find weeds.

Our beautiful flowers will be born
Because, you know, spring is warm.
The empty fields all over
Will be covered with clover.

Winter, to you we say good bye,
Our clouds will now be bright and [high.

We welcome you, New Spring,
With birds who love to sing.

Steve Yaremchuk,
Northampton, Pa.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

A SAD TRIP THROUGH UKRAINE.

Let us first walk through a little village which is inhabited by the Ukrainian people. Among the first things we notice is that everything is still. The only sounds come from the birds singing in the tree tops.

We approach a little farm house and hear a sad voice singing. Let us stop and perhaps we will find something of interest to us. We knock and listen for the step which will open the door. Ah! at last it is open. The first thing we notice is that the woman has been crying. We ask her what the trouble is and here is her story.

"I am the mother of three sons. One of them was killed recently by Polish soldiers because he refused to stop singing Ukrainian songs, and the other two are now in prison. I do not know what they have done and they cannot tell me, but I resume it is for the same reason. You see I have reason to be sad."

We find that the woman is right and leave her to walk further. We are nearing the village store and notice that a group are gathered inside. The following conversation is taking place.

"How is your brother getting along?" one of the girls was asked..

"I don't know," the girl answered. "Mother received a letter from the prison today, saying they expected him to die. The keeper writes that he worked too hard, but Mother knows different. He isn't the only one who has died in the Polish prison. But what can we do?"

How well the people knew the truth in her words, but what chance had they against a country who had power and wealth.

As we walk along we come to a tall, poor looking building and notice that it is the church. Everything is spick and span in the church as well as in the houses. We do not see the children who used to gather here to talk about the days when Ukraine would be free and about the things they would then be able to do. But little did they dream about the task that would take years to fulfill.

In front of the church a young boy and a girl are talking. We notice that the girl is very sad and if we listen to their conversation we will know the reason.

"What has Mary writen you from America?" the boy asked the girl.

"She writes that everything possible is being done to help us. She also writes that the only thing which is still a drawback to us, is that the Ukrainian people will not fight together. There are many Ukrainians but until they make up their minds to fight together, nothing can be done.

"Do you think Ukraine will ever be free?" the girl concluded.

"Yes," answered the boy. I hope to live to see that day. I am sure the day of reconciliation is near." We feel glad to know that there are still a few loyal hearts beating for Ukraine.

We now reach a group of people who gather at the beginning of evening to chat over the day's work. We see one man has a violin. Hark! he is beginning to play. Do you recognize the tune? Yes, it is our National Anthem. The people are now beginning to sing. Their voices ring out clear and loud, proud because their song is beautitul and their voices one that cannot be surpassed. They are all hoping to see the day of days when Ukraine will be free and the voices of over forty million Ukrainians join in the singing of our National Anthem.

Unity is the thing we need,
The thing that's best for us in- [deed,
Young and old, rich and poor,
Makes no difference who.
Unity, again I say,
Mostly to young Ukrainians of [today;
Make it strong, make it bold,
Make it so it will always hold;
And maybe some day you'll relate
The story of Ukraine's fate.

Sophie Fello,
Kearny, N. J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

I.

TARAS SHEVCHENKO, POET, HONORED BY UKRAINIANS.

CARTERET, March 20.—A concert by the choirs of St. Demetrius Ukrainian church under the direction of Prof. A. Lawriw, was held at the German Lutheran church last night. The event was dedicated to the memory of the great Ukrainian poet, Taras Shevchenko. The program consisted of songs written by the poet.

Dr. L. Myshuha, editor of "Svoboda", spoke on "The Woman in Poems of Taras Shevchenko," picturing the Ukrainian poet as a first champion of the woman suffrage. A talk was also given by M. Piznak, New York attorney.

A large attendance enjoyed the concert despite the incliment weather.

II.

MEMORIAL SERVICES FOR TARAS SHEVCHENKO.

CARTERET, March 20.—Memorial services for Taras Shevchenko, Ukrainian poet, were held at St. Demetrius church yesterday. The Rt. Rev. Joseph A. Zuk, D.D., officiated, assisted by the Rev. Father John Hundiak.

The following Ukrainian societies attended in a body: Sitch Society, St. Demetrius' Brotherhood, St. Michael's Brotherhood, Ukrainian Woman's League, Ukrainian Social club, Taras Shevchenko Society, St. Nicholas' Brotherhood, Ukrainian-American Citizens' club, Sons and Daughters of Ukraine Society of Children.

(Perth Amboy Evening News,
Monday, March 20; 1933).

HIGH CLASS CONCERT BY UKRAINIAN GROUP.

Members of the Ukrainian community in this city were carried back to the scenes and customs of their native country Sunday evening, March 5th, 1933, with the presentation of a picturesque and artistic concert of folk ballet and chorus work, in tribute to Vasile Avramenko, internationably known Ukrainian Ballet Master, in the Ukrainian National Home.

Arrayed in the colorful costume of Ukraine, groups of young men and women comprised of Philadelphia and local dancers, performed intricate steps and figures. The smaller children also claimed the applause of the audience.

The tales of Ukraine, in sorrow and joy, were capably sung by the Ukrainian Choir of this city, under the direction of Rev. Peter Bilon, rector of Ukrainian Orthodox Church.

The auditorium was filled to capacity. Among those present were the local High School principals, music teachers and various critics who immensely enjoyed the rare performances.

John Hrynyshyn, of Wilmington, Del., gave a short life history of Vasile Avramenko. Miss Mary Lawryk rendered several vocal selections which were beautifully sung. An accordion solo by Stephen Zayach and a piano duet by Miss Sophia Rubash and Miss Catherine Kasper were also capably offered.

The entire program was directed by Michael T. Lawryk, assisted by Michael J. Edynak, musical directeor, who also directed the orchestra compcsed of Ukrainian musicians of this city and Wilmington. The proceeds of the affair will be sent to the Ukrainian committee at Chicago World Fair.

(Chester Times, March 6, 1933).

A TRIBUTE.

Sweet symphony, my ears resound
With vibrant chords, harmonious thine,
Into my soul thou creep, divine;
I so rejoice my Muse I've found.

Great Koshetz, venerable swain
Of Ukraine's music lore,
Thou bring back to me days of yore,—
My country's glory here again.

Mine eyes are filled with joyful tears,
As to thy baton doth vibrate
That human organ, to create
An ecstasy I've yearned for years.

The maidens fair, with eyes of blue,
Dark-browed, hair wafting in the [breeze;
A song of vigor, yet with ease
Kisses their lips of ruby hue.

Here, too, sound, stalwart knights [I see,
Led by Avramenko, master bold,
As in great Hetmans' days of old
Were led our fearless Kozaks free.

His ballet dancers depict well
Our ancient Ukrainian race,—
Sturdy, resolved, yet full of grace,
Which on the Steppe-ages did dwell.

Again I see, to Dnieper's roar,
Great heroes against foeman strive,
On snow-white steeds in fearless drive,
Unto the Black Sea's troublous shore.

Long may ye live, yes, and for aye,
Who our dear heritage extol,
Lift to the world Ukraina's soul,
To heights of glory, there to stay.

John Yatchew,
Windsor, Canada, 2/13, 33.

РАДІОГРАМА.

NORTH GERMAN LLOYD

57 Broadway, New York.

New York, March 20, 1933.

Ернест Шміц, начальник Німецького Туристичного Інформаційного Бюра в Ню Йорку, дістав від Кравса, генерального директора Державної Централі для Німецьких Подорожників у Берліні, отсю радіограму для інформації публики: Німецький канцлер і державний міністер справ внутрішних заявив категорично, що вони не дозволять на ніякі заколоти невідповідальних осіб і будуть строго карати кожде надужиття щодо особистої свободи. Голошені в пресі переслідування чужинців у Німеччині є або переборщені, або являються простими брехнями. Ми особисто перевірювали всі ті вісти і переконалися, що вони є виссані з пальця. Американський амбасадор у Німеччині, пан Сакет, все те потвердив у своїм рапорті до Вашингтону. Карність берлінського населення аж до найнижчої кляси є взірцева. Чужинці, котрі тут прибули з інших країн, де вони чули пропаґандовані брехні, дивуються, що в Німеччині панує всюди взірцевий спокій і цілковита забезпека громадян. Ще досі ніде не відбувалася політична переміна такої міри, як тепер у Німеччині, з такою незвичайною дисципліною й холоднокровністю та з такою незначною втратою життя і майна. Ті факти світ повинен би радше приняти прихильно й одушевлятися ними, замісць слухати наївних наклепів і злобної пропаганди.

(Огол.)

ВСІХ ТИХ В АМЕРИЦІ, які дістали три числа „Вістника", а не заплатили передплати, ані не зголосили бажання бути передплатниками, повідомляємо, що **слідуючих книжок їм висилати не будемо.** Видавництво не може жити на кредит. Пренумерату — яка виносить 4 амер. дол. річно і 2 ам. дол. північно — треба слати: **Львів, Чарнецького 3 м. 6.** Річна передплатники дістануть як премію „Націоналізм" Дм. Донцова, а також **банкноти Укр. Республики або Укр. Держави.**

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОФАЛО, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Вислано через Обєднання на УВО 8 дол. 50 центів. Гроші ці зібрано в сумі 7 долярів підчас протестаційного віча 19 лютого, яке було влаштоване сестрицтвом св. Ольги при українській православній парохії. 1 дол. 50 центів прийшло з продажі „Сурми".

Мирослава Мусійчук,
предсідниця свята й віча.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Збірка на У. В. О.

За старанням пані Антонії Сарахман і пані Марії Рурич зроблено несподівану гостину в день уродин молодого юнака Івана Когута. Гостина відбулася дня 8 лютого 1933 р.

Іванови Когутови довелося залишити свою рідну землю ще малим хлопцем. Маючи 8 літ життя, коли вмерла його мати, він лишив рідну землю й виїхав до Америки під проводом своєї старшої сестри Софії.

Громадянин Іван Когут, вступивши на американську землю, за допомогою своєї сестри з енерґією взявся до науки в американській школі. Покінчивши початкові школи, він удався до вищих шкіл, які скінчив з повним успіхом, і тепер працює в канцелярії одної компанії як книговод (буккіпер). Чужого навчився й свого не забув, тому він є членом Демократичної Січи ім. Д. Вітовського, Стрілецького ґуртка ч. 8, членом О. Д. В. У., й є інструктором українських танків В. Авраменка. Тому багато людей зійшлися на свято його уродин, щоби побажати йому щастя і здоровля та додати охоти до дальшої праці на народній ниві.

При тій нагоді не забули за Рідний Край; Гість Іван Попович, бувший стрілець У. Г. Армії, зясував гостям потреби і тяжке життя нашого народу під ворожим гнетом і сказав за героїв Дм. Данилишина й Василя Біласа, та згадав за тих, котрі ще жиють і держать в руках зброю, очікуючи нагоди стати до бою. На його заклик гості зложили жертву в сумі $10.50. Жертвували слідуючі: по $1.00: М. Вербинський, п. Іваніцька з Акрон, Н. Синчишин, І. Когут; М. Когут $1.10; по 50 центів: Т. Оліяр, І Бурян, Гр. Брикайло, Ан. Сарахман, Й. Угрин: по 25 центів: Д. Дарош, Ю. Якубик, Д. Хромейко, М. Клодницький, Н. Задерецький, І Попович, М. Полівка, М. Рурич; п. Клинишин 30 центів. Разом $9.90; дрібними датками 50 центів. Разом $10.50. Гроші вислано через Обєднання на визвольну боротьбу.

М. Лазута,
бувший старш. У. Г. А., член О. Д. В. У.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Родині М. Садовського.

Звіт Центрального Комітету Українських Народних Орґанізацій міста Ню Йорку з Академії, присвяченої памяти покійного Миколи Садовського, творця Українського Побутового Театру, котра відбулася дня 10-го березня 1933 р. в Українськім Народнім Домі у Ню Йорку.

Збірка на ґалі принесла $32.-84. Розходи: оплата за ґалю $10.00, оголошення $6.00, разом $16.00. Вислано для родини покійного через Обєднання 16 долярів 84 центів.

д-р А. Борак.

—o—

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

Коляда на Рідну Школу.

Коляду на Рідну Школу зложили такі члени Українсько-Американського Горожанського Клюбу: по $2.00: Г. Новосад; по $1.00: М. Костина, Й. Петрик, М. Шопяк, М. Добрянський, М. Тижбір, П. Струк, Н. Маркович, О. Буцяк, П. Кольський, В. Петрів; по 50 центів: Г. Ґула, Й. Тарасюк і Н. Заворотний.

Йосиф Петрик.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

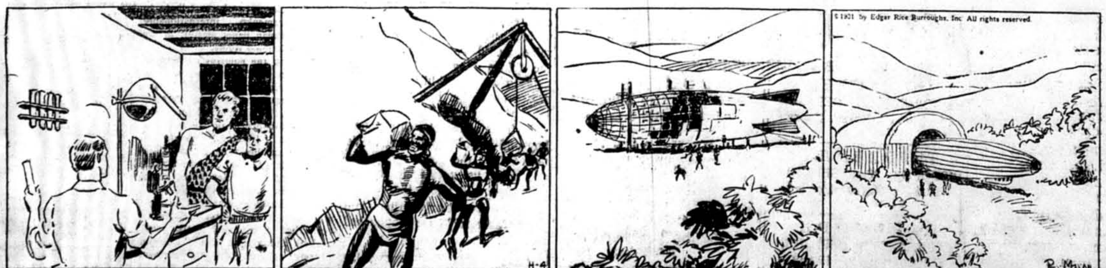
Коляду зложили: П. Борис, Іл. Пасічник, по $3.00; А. Рейтар $2.00; В. Мельничук, о. Іван Захарко, М. Шеґда, М. Пахолок, Іл. Курило, О. Лотоцький М. Даньків, І. Потурний, С. Кудрик, І. Готра, Д. Липовий, П. Мартинів, С. Липа, Д. Кучевський, А. Басараб, С. Хандога, І. Лабай, В. Дзінковський, Т. Марцішин і М. Путас по $1.00; І. Кушнір, В. Низовий, Татіянна Задорецька, М. Кравчук, В. Федорик, С. Щомак, Д. Павлишин, Т. Мончак, І. Солонинка, І. Бодайло, Л. Теплишин, Ю. Оленчук, Єлисавета Ваґан, А. Бурбела, І. Брилінський, П. Харків, Катерина Лабоцька, К. Драґанчук, Ю. Бойко, Т. Польовий, Г. Турчин, Я. Лаврів, К. Гриник і Т. Гриник по 50 цнт.; А. Антош, О. Шкрамко, О. Драґанчук, С. Драґанчук, Л. Ґавазин, П. Язвінський, П. Бушко, М. Драґанчук, П. Тіцький, А. Болонний і В. Низовий (молод.) по 25 центів. Гроші в сумі $42.75 вислано на Рідну Школу через Обєднання.

Колядник.

—o—

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(4)

Чотири дні пізніше Тарзан з Джесоном Ґрідлі прийшли в країну Урамбі. Тут вони знайшли молодого вченого, Еріка фон Гарбена. Він їм розповів, що його досліди над дивним металем „гарбеніт" пішли далеко і доказали, що всі сподіванки Тарзана справдилися. Тепер лишилося лише знайти ті майни, звідки дикуни добувають цей метал. Це відшукування заняло кілька місяців ріжних пригод і тяжкої праці, поки Тарзанови пощастило знайти ті майни.

Тарзан не гаяв часу і зараз почав добувати руду з майн. Коли він занявся з Вазирами цією працею й разом з тим перенесенням руди в місце вибране для будови повітроплава, Джесон Ґрідлі поїхав до Німеччини. Там він мав наради з ріжними інжинірами, котрі виробили пляни будови повітроплава, який міг би служити завданню Ґрідлія. За кілька місяців Ґрідлі закінчив свою працю в Німеччині й усе потрібне для повітроплава відтранспортував до Африки.

Тимчасом фон Гарбен і Тарзан підготовили все до будови повітроплава. Коли приїхав Ґрідлі, то за яких шість місяців повітроплав скінчено будувати й названо його О-220. Цей повітроплав був похожий на ті, які літають по Европі тепер, але він був значно лекший і міцніший та цілковито забезпечений від огню. Він мав 997 стіп довжини та 150 стіп у промірі. Крім машин для руху він мав також скорострільи й прилади для опускання на землю без посторонньої помочі.

Машини цього повітроплава були такої сили, що гнали його зі скорістю 105 миль на годину. Тому, що металь був надзвичайно легкий, повітроплав важив усього 75 тон. Нарешті все було закінчене й повітроплав був готовий до лету в невідомі простори. Тарзан був на своїй африканській фармі. Звідти він прилетів на літаку, одягнений у летничу одежу. Його вигляд тепер не був такий, до якого звикли були в Африці. Одного ранку О-220 вийшов з ганґари для лету.